

**Uchwała Nr VII/47/2011
Rady Powiatu Krośnieńskiego
z dnia 13 maja 2011 r.**

w sprawie uchwalenia powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2011-2015

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.), art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2010 Nr 214, poz. 1407 z późn. zm.), **Rada Powiatu Krośnieńskiego**

uchwała

co następuje:

§ 1

1. Uchwala się „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2011 -2015”.
2. Program, o którym mowa w ust. 1, stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

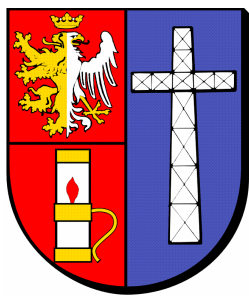
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Krośnieńskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od dnia 1 stycznia 2011r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Andrzej Krępałek



*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 47/2011
Rady Powiatu Krośnieńskiego
z dnia 13 maja 2011 roku*

**POWIATOWY PROGRAM
DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ,
REHABILITACJI ZAWODOWEJ I ZATRUDNIANIA
ORAZ PRZESTRZEGANIA PRAW OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2011 – 2015**

Krosno 2011 rok

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE.....	3
I. DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO.....	5
1. Osoby niepełnosprawne – opis problemu.....	5
1.1. Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie w latach 2008-2010.....	5
1.2. System instytucjonalnej pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych.....	9
1.3. Sytuacja na rynku pracy osób niepełnosprawnych.....	14
1.4. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.....	17
II. OBSZAR DZIAŁANIA PROGRAMU.....	19
Obszar I – INTEGRACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	19
2.1. Wspomaganie uczestnictwa w życiu społecznym.....	19
2.2. Rozwój systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.....	19
2.3. Podejmowanie działań na rzecz informowania społeczeństwa na temat głównych przyczyn niepełnosprawności.....	21
2.4. Propagowanie zdrowego stylu życia nastawionego na aktywność fizyczną, odpowiedni sposób odżywiania, ograniczenie palenia tytoniu i spożywania alkoholu.....	21
Obszar II – AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	22
3.1. Pośrednictwo pracy.....	22
3.2. Poradnictwo zawodowe.....	22
3.3. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.....	23
3.4. Szkolenie zawodowe.....	23
3.5. Przygotowanie zawodowe.....	24
3.6. Staże.....	24
3.7. Oddziaływanie na pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.....	24
3.8. Wspieranie przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych.....	25
3.9. Monitorowanie rynku pracy.....	25
Obszar III – PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	26
4.1. Gwarantowanie reprezentacji środowiska osób niepełnosprawnych.....	26
4.2. Kształtowanie postaw społecznych wobec niepełnosprawności.....	26
ZAKOŃCZENIE.....	27
Załącznik Nr 1.....	29
Zakres działania w obszarze integracji społecznej osób niepełnosprawnych.....	29
Załącznik Nr 2.....	36
Zakres działania w obszarze aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.....	36
Załącznik Nr 3.....	42
Zakres działania w obszarze przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.....	42

WPROWADZENIE

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Znaczenie tych problemów wynika z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji, a także konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym.

Światowa Organizacja Zdrowia (World Human Organization -WHO) określa zdrowie jako „stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie wyłącznie jako brak choroby”. Ten stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego nie musi człowiekowi stale towarzyszyć. Może bowiem, na skutek różnych przyczyn, nastąpić całkowite lub częściowe, trwałe lub czasowe, uszkodzenie funkcji organizmu.

Uszkodzenie okresowe jest to takie uszkodzenie, które na skutek właściwych zabiegów leczniczych lub rehabilitacyjnych może być usunięte, natomiast przy uszkodzeniu trwałym nie ma szans na jego całkowite usunięcie, a celem rehabilitacji jest zmniejszenie skutków niepełnosprawności. Zarówno przy trwałym jak i okresowym uszkodzeniu funkcji organizmu mówimy o danej osobie, że stała się ona osobą niepełnosprawną.

Zdefiniowanie pojęcia niepełnosprawności jest trudne, bowiem trudne do dokładnego określenia są granice między sprawnością a niepełnosprawnością. Według definicji WHO „Osoby niepełnosprawne to osoby o naruszonej sprawności psychofizycznej, powodującej ograniczenia funkcjonalne sprawności lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie właściwych dla nich ról społecznych”.

W prawie polskim pojęcie „osoba niepełnosprawna” pojawiło się w 1982 r. w Uchwale Sejmu w sprawie inwalidów i osób niepełnosprawnych. W następnych latach podejmowane były próby zdefiniowania pojęcia „osoba niepełnosprawna”. Wymienić tu należałoby definicję opracowaną w 1996 r. przez grupę specjalistów powołanych do tego celu przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Definicja ta brzmi: „Niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny /lub/ psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnienie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami prawnymi i społecznymi”. Najnowsza i będąca w powszechnym użyciu jest definicja zawarta w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2010r. Nr 214 poz. 1407 z późn. zm.):

„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Najważniejszymi przyczynami powstawania niepełnosprawności są:

- a) urazy, zatrucia i wypadki, w tym wypadki przy pracy,

- b) choroby układu sercowo-naczyniowego, zwłaszcza na tle miażdżycowym,
- c) cukrzyca,
- d) choroby nowotworowe,
- e) choroby psychiczne i negatywne skutki dotyczące higieny życia i jakości zdrowia psychicznego,
- f) niewłaściwa lub niedostateczna opieka przed i popołogowa nad matką i dzieckiem,
- g) choroby genetyczne, uszkodzenia centralnego układu nerwowego, wady wzroku, utrata zdrowia wskutek różnych szkodliwości występujących w środowisku pracy i zamieszkania,
- h) choroby zakaźne i inwazyjne,
- i) zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

Podstawą do opracowania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych” jest art. 35a ust.1, pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Jako główny cel przyjęto w „Programie...” stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym, korzystanie z dóbr kultury, nauki oraz sportu i rekreacji.

Realizacji tego celu mają służyć planowane **działania na rzecz poprawy warunków funkcjonowania w życiu społecznym, w tym objęcie pomocą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.** Ważnym elementem programu jest wspieranie osób niepełnosprawnych w sferze życia zawodowego, poprzez **stwarzanie warunków zatrudnienia lub podejmowania przez osoby niepełnosprawne pracy na własny rachunek.** W działaniach na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych zostanie położony nacisk na zadania sprzyjające **kształtowaniu właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych.**

Dotychczasowe doświadczenia samorządu powiatowego wskazują, iż efektywność podejmowanych przedsięwzięć na rzecz osób niepełnosprawnych, możliwość dotarcia do osób najbardziej potrzebujących w dużym stopniu zależy od właściwego rozpoznania potrzeb w środowisku lokalnym. Stąd w ramach planowanych działań duży nacisk zostanie położony na ścisłą współpracę zarówno z jednostkami samorządowymi, stowarzyszeniami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz bieżące monitorowanie potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cele przyjęte w „Programie ...” stanowiąc będą podstawę do sporządzania projektów obejmujących działania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowanych na terenie Powiatu Krośnieńskiego.

Zadania wynikające z „Programu...” finansowane będą z budżetu Powiatu oraz ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także ze środków beneficjentów zewnętrznych. Dodatkowo Powiat będzie występował o pozyskanie środków w ramach programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i konkursowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, a także środków funduszu Wspólnoty Europejskiej, m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego.

„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2011-2015” wpisuje się w „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krośnieńskim na lata 2008-2015”.

I. DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO

1. Osoby niepełnosprawne – opis problemu

Liczba osób niepełnosprawnych będących mieszkańcami Powiatu Krośnieńskiego określana jest szacunkowo, z uwagi na brak pełnych statystyk o osobach niepełnosprawnych na terenie powiatu. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych zebrane zostały na podstawie informacji z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie, Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie, a także liczby orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krośnie.

1.1. Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie w latach 2008-2010

W zakresie rehabilitacji społecznej pomoc osobom niepełnosprawnym to dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, likwidacji barier architektonicznych,

w komunikowaniu się i technicznych, zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, rehabilitacji dzieci i młodzieży.

Turnus rehabilitacyjny to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także poprzez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Liczba osób oraz wydatki poniesione na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w latach 2008-2010 obrazuje Tabela nr 1.

Tabela 1. Wydatki na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych

Lp.	Turnusy rehabilitacyjne	2008	2009	2010	Łącznie
1.	Złożone wnioski - liczba osób ubiegających się o dofinansowanie + opiekunowie	606	369	523	1 498
2.	Wypłacone dofinansowanie (zł)	242 217	121 107	137 492	500 816
3.	Liczba osób korzystających	349	165	177	691
	w tym: dorośli	196	87	94	377
	na kwotę (zł)	146 009	68 189	78 837	293 035
4.	Opiekunowie do dorosłych	53	26	20	99
5.	Liczba korzystających dzieci i młodzieży	63	34	41	138
	na kwotę (zł)	49 116	28 416	34 621	112 153
6.	Opiekunowie do dzieci	37	18	22	77

Źródło: PCPR w Krośnie, opracowanie własne

Jak widać z powyższego zestawienia, średniorocznie na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych składa wnioski około 500 osób. Jeszcze w 2008 roku udało się zabezpieczyć potrzeby w tym zakresie prawie 58% ubiegających się o dofinansowanie (w 2009r. było to ok. 45%), a w 2010r. liczba ta wyniosła niespełna 34%). Ze względu na coraz niższe środki przekazywane dla Powiatu przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, prognozuje się dalszy spadek uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych w następnych latach.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, to przyznawanie organizacjom działającym na rzecz niepełnosprawnych dofinansowania do różnego rodzaju imprez: głównie wycieczek jedno lub kilkudniowych, cyklicznych imprez

z okazji Dnia Dziecka, Dnia Cukrzyka oraz innych jak: Rejs Żeglarski, turniej w warcabach stupolowych, Rajd Niesłyszących. Istotnym czynnikiem i kluczem w przyznawaniu dofinansowania i rozliczaniu imprez jest liczba osób niepełnosprawnych z Powiatu Krośnieńskiego biorących udział w takich spotkaniach. Wydatki na ten cel w ostatnim 3-leciu pokazuje Tabela nr 2.

Tabela 2. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych

Lp.	Sport, kultura, rekreacja i turystyka	2008	2009	2010	Łącznie
1.	Złożone wnioski	20	24	26	70
	na kwotę (zł)	204 723	191 738	185 414	581 875
2.	Przyznane dofinansowanie (zł)	62 509	43 906	28 399	134 814
3.	Liczba osób korzystających	1 087	1 033	655	2 775
4.	w tym : dzieci i młodzież	80	50	21	151

Źródło: PCPR w Krośnie opracowanie własne

W zakresie dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w okresie ostatnich 3 lat przeznaczają się mniej środków na realizację zadań, które średnio kosztują 50 zł na 1 niepełnosprawnego korzystającego z różnego rodzaju wycieczek, imprez i aktywności organizowanych przez różnych organizatorów. Ze zmniejszeniem wysokości środków PFRON zmniejsza się liczba uczestników imprez, głównie jest mniej tych, którzy nie są w stanie uiścić wymaganego wkładu własnego.

Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych przysługuje osobom, które mają odpowiedni wniosek wypisany przez lekarza rodzinnego lub lekarza specjalistę i zatwierdzony przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Najczęściej dofinansowania dotyczą zakupu pieluchomajtek, cewników, protez, wózków inwalidzkich, aparatów słuchowych, itp. przedmiotów. Z kolei dofinansowanie do zakupu **sprzętu rehabilitacyjnego** uwarunkowane jest zaleceniem odpowiedniego lekarza specjalisty. Wydatki na ten cel w okresie 2008-2010 zebrano w Tabeli nr 3.

Tabela 3. Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Lp.	Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty...	2008	2009	2010	Łącznie
1.	Złożone wnioski	711	777	605	2 093
	na kwotę (zł)	572 928	700 595	340 266	1613 789
2.	Przyznane dofinansowanie (zł)	295 546	335 423	191 721	822 690
3.	Liczba osób korzystających	451	606	353	1410

w tym: dzieci i młodzież	94	73	75	242
na kwotę (zł)	71 700	43 486	46 673	161 859

Źródło: PCPR w Krośnie opracowanie własne

Ilość załatwianych wniosków nie zabezpiecza pojawiających się potrzeb w tym zakresie, bowiem na poszczególne przedmioty spada wysokość przyznawanego dofinansowania, aby nawet w niewielkim stopniu zabezpieczyć potrzeby jak największej liczby osób.

Likwidacja barier przebiega w trzech obszarach i dotyczy osób:

- które mają trudność w poruszaniu się (bariery architektoniczne). W ramach tego zadania można otrzymać dofinansowanie na dostosowanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- które mają utrudnione możliwości porozumiewania się ze światem zewnętrznym lub trudności w przekazywaniu i zdobywaniu informacji (bariery w komunikowaniu się);
- które napotykać na różnorakie bariery w życiu codziennym (bariery techniczne).

Wydatki na likwidację barier w PCPR w okresie 2008-2010 obrazuje Tabela nr 4.

Tabela 4. Likwidacja barier

Lp.	TREŚĆ	2008	2009	2010	Łącznie
1.	Złożone wnioski	350	220	192	762
	na kwotę (zł)	1 951 283	1 413 950	1 215 655	4 580 888
2.	Wyplacone dofinansowanie (zł)	419 400	168 971	136 365	724 736
3.	Liczba osób korzystających	166	79	84	329
	w tym: dzieci	43	14	13	70
	na kwotę (zł)	70 700	31 421	21 580	123 701
4.	Barier architektoniczne (zł)	302 831	143 397	93 998	540 226
5.	w komunikowaniu się (zł)	92 674	9 200	24 858	126 732
6.	techniczne (zł)	23 895	16 374	17 509	57 778

Źródło: PCPR w Krośnie opracowanie własne

Jak widać z przedstawionej tabeli, corocznie obniżana jest pula środków na dofinansowanie likwidacji barier, pomimo znacznych potrzeb na ten cel. Jednocześnie warto zauważyć, że likwidacja barier architektonicznych jest najbardziej kosztowna, a najmniej środków wydatkowanych jest na dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się.

1.2. System instytucjonalnej pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych

Istotnym ogniwem w systemie wsparcia osób niepełnosprawnych są posiadane przez powiat zasoby instytucjonalne wspomagające zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych w sferze życia codziennego, nauki, pracy oraz możliwości korzystania z dóbr kultury, sportu i rekreacji. Zakres posiadanego przez Powiat Krośnieński zaplecza socjalnego ilustruje poniższe zestawienie:

Tabela 5. Zasoby instytucjonalnej pomocy socjalnej dla osób niepełnosprawnych w Powiecie Krośnieńskim w 2010 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba korzystających osób niepełnosprawnych / średnio w skali roku/	Podmiot prowadzący
1.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Iwoniczu-Zdroju	39 miejsc w internacie szkolnym + uczniowie w Szkole	Powiat Krośnieński
2.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Rymanowie	40	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie na podstawie umowy z Powiatem Krośnieńskim
3.	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci w Iwoniczu – dla dzieci płci męskiej z niepełnosprawnością intelektualną	81	Zgromadzenie Sióstr Felicjanek w Iwoniczu na zlecenie Powiatu Krośnieńskiego
4.	Dom Pomocy Społecznej w Iwoniczu – dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn	105	Konwent Bonifratrów w Iwoniczu na zlecenie Powiatu Krośnieńskiego
5.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Rymanowie – dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną	26	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie na zlecenie Powiatu Krośnieńskiego
6.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Potoku – dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną	30	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Krośnie na zlecenie Powiatu Krośnieńskiego

7.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Cergowej	30	Jednostka prowadzona przez Miasto i Gminę Dukla
8.	Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Rymanowie	48 osób w 2011 r.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie
9.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Miejscu Piastowym	Rok szkolny 2010/2011 Dzieci: 9041	Powiat Krośnieński
10.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Krośnie	Rok 14318	Powiat Krośnieński
11.	Zakład Aktywności Zawodowej w Rymanowie	40 miejsc	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie

Źródło: Opracowanie własne

1.2.1. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy

Ważnym elementem działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców powiatu jest pomoc uczniom niepełnosprawnym. Celowi temu służy m.in. prowadzony przez Powiat Krośnieński przy Zespole Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Iwoniczu-Zdroju - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Iwoniczu-Zdroju zajmuje się osobami niepełnosprawnymi poprzez działania dydaktyczne, opiekuńczo-wychowawcze i rewalidacyjne. Głównym zadaniem Ośrodka jest przygotowanie wychowanków do samodzielnego udziału w życiu społecznym, w integracji ze środowiskiem.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy został powołany w ramach ZSGH w Iwoniczu-Zdroju w roku 2001. W jego skład wchodzi Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna, Gimnazjum i internat SOSW. Uczniowie mogą kształcić się w zawodach: kucharz małej gastronomii, cukiernik, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej. Wychowankowie otoczeni są specjalistyczną pomocą i opieką. Obok programowych zajęć edukacyjnych Ośrodek rozwija i rozbudowuje indywidualne możliwości i zainteresowania uczniów w przyjaznej i życzliwej atmosferze. Przygotowuje ich do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu. Rozwija takie umiejętności społeczne jak współdziałanie i współpraca w zespole. Dbą o wszechstronny rozwój uczniów poprzez prowadzenie szeroko rozumianych zajęć

terapeutycznych: terapii pedagogicznej, psychoterapii, socjoterapii, gimnastyki korekcyjnej, logopedii.

Uczniowie mają możliwość zamieszkania w internacie SOSW pod opieką kadry wychowawców o najwyższych specjalistycznych kwalifikacjach. W internacie jest 39 miejsc.

Tabela 6. Rozkład osobowy w SOSW w Iwoniczu Zdroju

Lp.	Rodzaj oferowanych zajęć	Ilość uczniów w roku szkolnym 2008/2009	Ilość uczniów w roku szkolnym 2009/2010	Ilość uczniów w roku szkolnym 2010/2011
1.	Zasadnicza szkoła zawodowa specjalna	73	70	58
2.	Szkoła przysposabiająca do pracy	1	2	1
3.	Zajęcia rewalidacyjne w DPS	6	8	8
4.	Nauczanie indywidualne (gimnazjum)	1	0	0
Razem		85	80	67

Źródło: Opracowanie własne

1.2.2. Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej służy rehabilitacji niepełnosprawnych mieszkańców powiatu, w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy, a których zakwalifikowano do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej. W Powiecie Krośnieńskim funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej w Rymanowie dla 40 uczestników. Działania podejmowane przez Warsztat zmierzają do rozwoju ogólnego każdego uczestnika, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz przystosowania i funkcjonowania społecznego. Rehabilitacja w WTZ w Rymanowie realizowana jest w pracowniach: gospodarstwa domowego, plastycznej, ceramicznej, stolarskiej, krawieckiej, aktywizacji zawodowej, rękodzieła artystycznego, witrażu.

Ponadto Powiat Krośnieński partycypuje w kosztach funkcjonowania WTZ w Krośnie (20 uczestników) i WTZ w Haczowie (10 uczestników) w odniesieniu do uczestników będących mieszkańcami Powiatu.

1.2.3. Domy Pomocy Społecznej

Powiat Krośnieński zleca prowadzenie 2 domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym na łączną liczbę 186 miejsc. W domach tych mieszkają osoby, które nie mogą przebywać we własnym środowisku ze względu na swój stan zdrowia i konieczność

sprawowania całodobowej opieki. DPSy zapewniają swoim mieszkańcom opiekę, odpowiednią rehabilitację oraz zajęcia terapeutyczne.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Felicjanek w Iwoniczu, przeznaczony jest dla chłopców niepełnosprawnych intelektualnie w wieku od 3 do 18 roku życia. W uzasadnionych przypadkach może w nim przebywać młodzież do 30 roku życia oraz na wniosek dyrektora placówki mogą pozostać powyżej 30 roku życia. DPS dla Dzieci posiada 81 miejsc statutowych.

Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych prowadzony jest przez Konwent Bonifratrów w Iwoniczu. Przeznaczony jest dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie w wieku powyżej 18 roku życia. DPS posiada 105 miejsc statutowych.

1.2.4. Środowiskowe Domy Samopomocy

Na terenie Powiatu Krośnieńskiego funkcjonuje obecnie 3 Środowiskowe Domy Samopomocy. Dwa o zasięgu powiatowym i jeden o zasięgu gminnym dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną.

Środowiskowe Domy Samopomocy zapewniają swoim mieszkańcom różnorodne formy aktywizacji i rehabilitacji poprzez treningi obejmujące zajęcia higieniczne, kulinarne, plastyczne, rehabilitacyjno-ruchowe. W ramach działalności ŚDS organizowane są imprezy i spotkania z rodzinami uczestników. Środowiskowe Domy Samopomocy są przyjazne dla osób niepełnosprawnych, działają na rzecz ich integracji społecznej.

ŚDS w Rymanowie prowadzony jest przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie. Przeznaczony jest dla 26 osób dorosłych.

ŚDS w Potoku natomiast prowadzony jest przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Krośnie. Przeznaczony jest dla 30 osób dorosłych.

ŚDS w Cergowej utrzymywany z dotacji z budżetu państwa, prowadzony jest przez Miasto i Gminę Dukla. Przeznaczony jest dla 30 osób dorosłych.

We wszystkich 3 ośrodkach przebywają zarówno kobiety jak i mężczyźni.

1.2.5. Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne

W procesie kształcenia ucznia niepełnosprawnego istotne jest właściwe określenie możliwości psychofizycznych ucznia oraz ukierunkowanie zawodowe. Zadanie to w dużym stopniu realizują Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Krośnie i Miejscu Piastowym. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Miejscu Piastowym obejmuje zasięgiem swego działania gminy: Dukla, Jaśliska, Miejsce Piastowe; natomiast Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Krośnie obejmuje zasięgiem swego działania

następujące gminy: Iwonicz-Zdrój, Wojaszówka, Jedlicze, Chorkówka, Korczyna i Krościenko Wyżne.

Poradnie udzielają dzieciom pomocy psychologiczno – pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

1.2.6. Zakład Aktywności Zawodowej

To placówka prowadzona przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie. Zakład aktywności zawodowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką tworzoną przez powiat, gminę, stowarzyszenie lub inną organizację społeczną, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Działalność gospodarczą ZAZ oparto na pracy w trzech sekcjach zawodowych:

- 1) Sekcja Ogrodnicza. W sekcji ogrodniczej zatrudnionych jest 13 osób niepełnosprawnych oraz 3 instruktorów. Uprawiają oni różnego rodzaju kwiaty i inne rośliny ozdobne dla gminy Rymanów i sąsiednich gmin.
- 2) Sekcja rękodzieła. W sekcji rękodzieła zatrudnionych jest 11 osób niepełnosprawnych oraz 1 instruktor. Produkuje karmiki i budki lęgowe na potrzeby Lasów Państwowych. Pakuje części na zamówienie Firm działających w okolicach Krosna i Rymanowa. Wykonuje prace remontowo - modernizacyjne dla potrzeb własnych.
- 3) Sekcja turnusowo-gastronomiczna. W sekcji turnusowo - gastronomicznej zatrudnionych jest 16 osób niepełnosprawnych oraz 4 instruktorów. Organizuje turnusy rehabilitacyjne, Zielone Szkoły, zimowiska oraz wypoczynek dla osób indywidualnych. Przygotowuje posiłki w kuchni ZAZ dla gości sekcji turnusowej. Produkuje wyroby garmażeryjne m.in. pierogi, krokiety.

1.2.7. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Rymanowie jest niepubliczną, specjalistyczną placówką, do której w roku szkolnym 2010/2011 uczęszcza 48 wychowanków w wieku od 3 do 25 lat z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami. OREW jest placówką pobytu dziennego. Działa od poniedziałku do piątku w godzinach 6.30-15.30. Opieką i terapią obejmuje dzieci i młodzież z terenu 6 gmin (Rymanów, Iwonicz-Zdrój, Miejsce Piastowe, Dukla, Haczów, Zarszyn). Wychowankowie dowożeni są do ośrodka przez 2 busy będące własnością

Stowarzyszenia oraz przez prywatnych przewoźników. Odpłatność za dowóz dzieci do OREW-u ponoszą właściwe miejscowo gminy.

1.3. Sytuacja na rynku pracy osób niepełnosprawnych

Zadania realizowane przez powiat w ramach rehabilitacji zawodowej ukierunkowane są na powrót osoby niepełnosprawnej do grona czynnych zawodowo. Są to szkolenia osób niepełnosprawnych, które pozwalają na zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie samozatrudnienia lub zatrudnienia w zakładach aktywności zawodowej, zakładach pracy chronionej lub na otwartym rynku pracy. Ponadto są to działania wspierające pracodawców, mające zachęcać ich do zatrudniania osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.

Według stanu na koniec grudnia 2010 r. na terenie działania PUP Krosno zarejestrowanych było **8921** bezrobotnych, w tym **4772** kobiety (53,5%). PUP Krosno obsługuje swoim działaniem dwa powiaty: grodzki – Gminę Krosno oraz ziemski – Powiat Krośnieński. Liczba mieszkańców Powiatu Krośnieńskiego jest prawie 3-krotnie większa od Gminy Krosno.

Tabela 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie w latach 2008-2010

Rejon	2008r.		2009r.		2010r.	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Krosno	1730	1058	2230	1201	2305	1234
Powiat Krośnieński	4709	2951	6367	3345	6616	3538
<i>Rymanów miasto i gmina</i>	528	345	746	396	801	431
<i>Dukla miasto i gmina</i>	885	558	1155	597	1091	579
<i>Jedlicze miasto i gmina</i>	686	416	894	465	895	494
<i>Iwonicz miasto i gmina</i>	442	277	566	299	598	311
<i>Krościenko Wyżne</i>	199	112	280	145	309	167
<i>Korczyn</i>	426	261	568	295	646	337
<i>Wojaszówka</i>	384	236	497	260	526	285
<i>Miejsce Piastowe</i>	505	317	693	367	786	405
<i>Chorkówka</i>	654	429	968	521	964	529
Ogółem	6439	4009	8597	4546	8921	4772

Źródło: PUP w Krośnie, opracowanie własne

Jak widać z powyższej tabeli, na przestrzeni lat – liczba bezrobotnych wzrasta i wzrasta liczba niezatrudnionych kobiet. Największe bezrobocie Powiecie Krośnieńskim występuje w gminie Dukła, która jest obszarowo i ludnościowo największa, natomiast najmniej w gminie Iwonicz-Zdrój. Celowo pominięto gminę Krościenko Wyżne, która jest o 319 km² mniejsza od Dukli i w której mieszka o prawie 6.000 mniej mieszkańców niż w gminie Iwonicz-Zdrój.

1.3.1. Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia za grudzień 2010 r. ogłoszona przez GUS, w województwie podkarpackim wynosiła **15,8 %** (była wyższa od krajowej o 3,5 pkt. procentowych), natomiast łącznie w Powiecie Krośnieńskim i mieście Krosno wynosiła **13,6%** (o 1,3 % więcej niż w Polsce i o 2,2 % mniej niż w woj. podkarpackim). W Powiecie Krośnieńskim stopa bezrobocia wynosiła 18,4 %, a w powiecie miasto Krosno 7,6 % (w Polsce 12,3 %).

Porównując takie same okresy w latach 2008r. i 2009r., należy stwierdzić, że:

- stopa bezrobocia w województwie podkarpackim w grudniu 2008 r. wynosiła 13,1% przez co była o 2,7% niższa niż obecnie. W grudniu 2009r. wynosiła 15,5% i była tylko o 0,3% niższa niż w tym samym okresie 2010 roku;

- stopa bezrobocia w Powiecie Krośnieńskim w grudniu 2008 r. wynosiła 13,8 przez co była o 4,6 % niższa niż obecnie. W grudniu 2009r. wynosiła 17,6 % i była tylko o 0,8 % niższa niż w tym samym okresie 2010 roku.

1.3.2. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie na koniec grudnia 2010 r. odnotowano:

- 2037 bezrobotnych do 25 roku życia tj. 22,8 % ogólnej liczby bezrobotnych (w 2009r.: 2038 bezrobotnych do 25 roku życia tj. 23,7 % ogólnej liczby bezrobotnych),
- 249 osób bezrobotnych, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia tj. 2,8 %, (w 2009r. 226 tj. 2,6%)
- 4292 długotrwale bezrobotnych, tj. 48,1 %, (w 2009r. 3405, tj. 39,6%)
- 1109 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka tj. 12,4 %, (w 2009r. 997 kobiet tj. 11,6%)
- 1304 bezrobotnych powyżej 50 roku życia tj. 14,6 %, (w 2009r. 1269, tj. 14,8%)
- 1541 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych tj. ok. 17,3 % (w 2009r. 1467 osób, 17,1%),
- 2636 bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego tj. 29,5 % (w 2009r. 2511, tj. 29,2%)
- 4555 bezrobotnych bez wykształcenia średniego tj. 51,0 %, (w 2009r. 4544, tj. 52,8%)

- 486 bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia tj. 5,4 %,(w 2009r. 456, tj. 5,3%)

- 88 bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia tj. 1,0 %,(w 2009r. 75 osób, tj. 0,9%)

Szczególną grupę osób na rynku pracy tworzą niepełnosprawne osoby bezrobotne. W 2010 roku wg stanu na dzień 31 grudnia odnotowano 512 bezrobotnych niepełnosprawnych tj. 5,8 % w stosunku do wszystkich bezrobotnych. Wskaźnik ten w 2009r. wynosił 526 osób, tj. 6,1%.

Tabela 8. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP Krosno. Stan na 31 grudzień

Rejon	Rok 2008		Rok 2009		Rok 2010	
	Osoby niepełnospr.	Nowo zarejestr.	Osoby niepełnospr.	Nowo zarejestr.	Osoby niepełnospr.	Nowo zarejestr.
Krosno	123	46	166	28	156	24
Powiat krośnieński	242	93	360	62	356	36
Ogółem	365	139	526	90	512	60

Źródło: PUP w Krośnie, opracowanie własne

Do ewidencji osób niepełnosprawnych corocznie trafiają nowe osoby, które utrzymują statystykę na poziomie nieco ponad 500 osób. Z ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Krosno ponad 2/3 stanowią mieszkańcy Powiatu Krośnieńskiego. Procentowo zestawienie tych cyfr to 66%, 68% i 69% w kolejnych latach. Najwięcej osób niepełnosprawnych rejestrowało się w 2008 roku.

Rozkład na poszczególne stopnie niepełnosprawności osób zarejestrowanych w PUP Krosno obrazuje tabela nr 9.

Tabela 9. Osoby niepełnosprawne na dzień 31 grudnia - wg stopnia niepełnosprawności

Stopień niepełnospr.	Rok 2008				Rok 2009				Rok 2010			
	Powiat Krośnieński		Krosno		Powiat Krośnieński		Krosno		Powiat Krośnieński		Krosno	
	Bezrobotni	Poszukujący pracy	Bezrob.	Poszuk. pracy	Bezrob.	Poszuk. pracy	Bezrob.	Poszuk. pracy	Bezrob.	Poszuk. pracy	Bezrob.	Poszuk. pracy
Znaczny	0	11	0	8	2	13	3	11	4	14	2	9
Umiarkowany	62	35	47	45	101	49	55	57	92	54	40	60
Lekki	180	16	76	15	257	19	108	15	260	18	116	13
Razem	242	62	123	68	360	81	166	83	356	86	156	82

Źródło: PUP w Krośnie, opracowanie własne

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych, przeważają osoby posiadające lekki stopień niepełnosprawności – średnio z 3 lat - 74 % zarejestrowanych osób. Osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności stanowią średnio 25%, natomiast osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności to niecały 1% bezrobotnych niepełnosprawnych.

1.4. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych wydają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności na wniosek osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego tej osoby wydaje orzeczenia o:

- znacznym stopniu niepełnosprawności,
- umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- lekkim stopniu.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji jest orzekana, gdy stopień naruszenia sprawności organizmu uniemożliwia zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności zajmują się również orzekaniem o niepełnosprawności dzieci do lat 16. Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Posiadanie orzeczenia wydanego przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności pozwala korzystać z następujących form pomocy, bądź uprawnień:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia, np. w zakładach pracy chronionej, zakładach aktywności zawodowej (oczywiście nie oznacza to, że osoby niepełnosprawne mogą pracować wyłącznie w warunkach pracy chronionej),
- możliwość korzystania ze szkoleń (w tym specjalistycznych),
- podleganie przywilejom pracowniczym osób niepełnosprawnych (np. prawo do dodatkowych urlopów, przerw w pracy),
- z ulg np. podatkowych, komunikacyjnych, zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych (abonamentu), na podstawie odrębnych przepisów,

- w zakresie rehabilitacji np. możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej,
- z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- z uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością).

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krośnie obsługuje mieszkańców Powiatu Krośnieńskiego i miasta Krosna. Wydane orzeczenia w roku 2008 to łącznie 2.786, w 2009r. wydano 3.079 orzeczeń, natomiast w roku 2010- 3.142. W Powiecie Krośnieńskim ilość wydanych orzeczeń przewyższa dwukrotnie liczbę orzeczeń wydanych dla mieszkańców Krosna. Liczbę wydawanych orzeczeń w latach 2008-2010 dla dzieci poniżej 16 roku życia obrazuje Tabela nr 10.

Tabela nr 10. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane dla dzieci w wieku do 16 roku życia

Wyszczególnienie	2008 rok	2009 rok	2010 rok
Orzeczenia o niepełnosprawności	641	621	666

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krośnie, opracowanie własne

Analizując powyższe zestawienie można stwierdzić, iż w ciągu ostatnich trzech lat liczba wydawanych orzeczeń dla dzieci w wieku do 16 roku życia, kształtuje się na tym samym poziomie. Obserwowane różnice są bowiem niewielkie.

Istotne różnice można zaobserwować w zakresie wydawanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Stan ten pokazuje Tabela nr 11.

Tabela nr 11. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	2008 rok	2009 rok	2010 rok
Lekki	912	1084	1011
Umiarkowany	864	1001	1062
Znaczny	369	373	403
Łącznie	2145	2458	2476

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krośnie, opracowanie własne

Wydawane orzeczenia dla osób wieku powyżej 16 roku życia wykazują rokrocznie tendencję wzrostową. Największy wzrost można zaobserwować na poziomie liczby orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, gdzie różnica pomiędzy rokiem 2008 a 2010 to blisko 200 wydanych orzeczeń więcej.

II. OBSZAR DZIAŁANIA PROGRAMU

Obszar I – INTEGRACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

2.1. Wspomaganie uczestnictwa w życiu społecznym

2.1.1. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Możliwość aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym jest uwarunkowane uprzednią likwidacją istniejących barier.

W ramach pozyskanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz likwidacji barier w komunikowaniu się. Umożliwia to im sprawniejsze funkcjonowanie we własnym domu oraz we własnym środowisku. Bariery – „schody” jakie osoby niepełnosprawne napotykają we własnym domu są dużym utrudnieniem i przeszkodą w wyjściu na zewnątrz, uniemożliwiają uczestnictwo tych osób w życiu społecznym. Na bieżąco osoby niepełnosprawne informowane są poprzez telewizję, radio, prasę, a także poprzez Internet o możliwościach w zakresie otrzymania dofinansowania do likwidacji barier. Zadanie ma być realizowane w latach 2011-2015.

2.1.2. Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych

Ważnym elementem umożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie jest posiadanie przez osoby niepełnosprawne odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych. Zakup tych przedmiotów bardzo ułatwia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu codziennym. Informacje o możliwości uzyskania dofinansowania przekazywane są do Ośrodków Zdrowia w poszczególnych gminach, które przekazują je swoim pacjentom. W latach realizacji „Programu...” zadania związane z dofinansowaniem zakupu przedmiotów ortopedycznych czy sprzętu rehabilitacyjnego są nadal planowane do realizacji.

2.2. Rozwój systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

2.2.1. Likwidacja barier transportowych

Udział w zajęciach dydaktycznych, rehabilitacyjnych, korzystanie z dóbr kultury sportu i turystyki dla wielu mieszkańców powiatu staje się dobrem nieosiągalnym z powodu barier transportowych.

Z uwagi na niemożność finansowania zakupu pojazdów z budżetu powiatu, w latach 2011-2015 planuje się udział w projektach realizowanych przy udziale środków PFRON zarówno przez samorząd powiatowy, jak również wnioskowanie o dofinansowanie przez PFRON projektów składanych przez samorządy gminne oraz fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje społeczne prowadzące działalność w zakresie rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych.

2.2.2. Likwidacja barier dostępności oraz tworzenie bazy rehabilitacyjnej

Umożliwienie pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym poprzez swobodny dostęp do nauki, pracy dóbr kultury, sportu i rekreacji wymaga niwelowania barier architektonicznych i w komunikowaniu się. Problem ten wymaga rozwiązania zarówno odniesieniu do niepełnosprawnych dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych.

Powiat Krośnieński będzie sukcesywnie podejmował działania, przy współpracy z Urzędem Wojewódzkim, Urzędem Marszałkowskim, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Gminami Powiatu Krośnieńskiego, mające na celu sukcesywną likwidację barier w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania w obiektach użyteczności publicznej, w szczególności placówkach edukacyjnych, zakładach opieki zdrowotnej, obiektach kultury i sportowych.

Przeciwdziałanie wykluczeniu wymaga również wspierania rozwoju infrastruktury służącej rehabilitacji zdrowotnej osób niepełnosprawnych oraz podejmowania działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych. Wprawdzie na terenie Powiatu funkcjonują dwa Uzdrowiska – Uzdrowisko Iwonicz Zdrój i Uzdrowisko Rymanów, niemniej jednak stale jest to niewystarczające zabezpieczenie dla niepełnosprawnych z terenu Powiatu, głównie poprzez wysokie koszty uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych przy zmniejszającym się dofinansowaniu ze środków PFRON.

W latach 2011 – 2015 planuje się rozwój bazy rehabilitacyjnej powiatu poprzez utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz wyposażenie jej w podstawowy sprzęt rehabilitacyjny, jak również dofinansowanie do aktywnego wypoczynku osób niepełnosprawnych w formie turnusów rehabilitacyjnych, a także wspieranie działań samorządów gminnych, stowarzyszeń i fundacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w pozyskiwaniu środków pomocowych na powyższe działania, w tym zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

2.3. Podejmowanie działań na rzecz informowania społeczeństwa na temat głównych przyczyn niepełnosprawności

Zadanie będzie realizowane poprzez:

- Podkreślanie znaczenia i zwracanie szczególnej uwagi na udział rodzin w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
- Współpracę z ośrodkami rehabilitacyjnymi w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym.
- Szeroką informację o przyczynach niepełnosprawności w środkach masowego przekazu.
- Wykorzystanie wiedzy specjalistów oraz przedstawicieli instytucji zajmujących się problematyką niepełnosprawności.
- Zamieszczanie artykułów w prasie lokalnej poświęconych niepełnosprawności, a szczególnie przyczynom i sposobom zapobiegania niepełnosprawności.
- Wczesne podejmowanie działań rehabilitacyjnych, korekcyjnych u niepełnosprawnych niemowląt i dzieci.
- Zachęcanie rodziców do umieszczania swych dzieci np. w ośrodkach rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczych.
- Zachęcanie osób dorosłych do brania udziału w zajęciach terapeutycznych organizowanych w Środowiskowych Domach Samopomocy.
- Współpraca z organizacjami zajmującymi się osobami niepełnosprawnymi, m.in. w zakresie upowszechnienia wiedzy o różnych rodzajach niepełnosprawności.

2.4. Propagowanie zdrowego stylu życia nastawionego na aktywność fizyczną, odpowiedni sposób odżywiania, ograniczenie palenia tytoniu i spożywania alkoholu

Podejmowanie w środkach masowego przekazu tematów związanych ze zdrowym stylem życia. Realizowanie powiatowych programów w zakresie edukacji zdrowotnej oraz informowanie społeczności lokalnej o możliwościach korzystania osób niepełnosprawnych z różnych form aktywności.

Cele podejmowanej edukacji to m.in.:

- przeciwdziałanie uzależnieniom,
- profilaktyka nowotworów,
- zapobieganie chorobom zakaźnym,
- propagowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności pierwszej pomocy,
- promowanie idei honorowego krwiodawstwa,
- obchody Narodowego Dnia Życia.

Zakres planowanych przez powiat przedsięwzięć w Obszarze I „Integracji społecznej osób niepełnosprawnych” szczegółowo przedstawia Załącznik Nr 1 do „Programu...”.

3.1 Pośrednictwo pracy

Ważną rolę wśród działań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych pełni pośrednictwo pracy. Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie prowadzi **marketingowy system pośrednictwa pracy**, którego celem jest pozyskanie pracodawców jako partnerów na rynku pracy. Marketingowy system pośrednictwa pracy polega na nawiązywaniu osobistych i telefonicznych kontaktów przez pośredników pracy z zakładami pracy. Celem tych kontaktów jest pozyskiwanie nowych miejsc pracy oraz informowanie o formach wsparcia ze strony tutejszego Urzędu Pracy na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zadania te realizowane są również na rzecz osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Bezpośrednie kontakty pośredników pracy z pracodawcami, jak również z osobami niepełnosprawnymi pozostającymi bez zatrudnienia, pozwalają na świadczenie odpowiedniej pomocy tym osobom w uzyskaniu zatrudnienia, a pracodawcom na właściwy dobór kandydata na stanowisko pracy. Pośrednictwo pracy prowadzone jest przez osoby posiadające odpowiednie przygotowanie zawodowe, a także przygotowanie w zakresie pracy z osobami o różnorodnych niepełnosprawnościach (np. pośrednicy pracy odbywają kursy języka migowego).

Osoby zainteresowane mogą uzyskać informacje dotyczące:

- ofert pracy w kraju i za granicą,
- aktualnych informacji o polskim i unijnym rynku pracy,
- agencji pośrednictwa pracy,
- najnowszych zasad pisania dokumentów aplikacyjnych.

Założeniem dla przyjętej wobec osób niepełnosprawnych polityki działania w dziedzinie pośrednictwa pracy prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie jest zwiększenie szans na zatrudnienie na otwartym rynku pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, wykształceniem i doświadczeniem zawodowym oraz możliwościami i predyspozycjami zdrowotnymi z uwagi na posiadany stopień niepełnosprawności. Ten cel będzie również realizowany w okresie: 2011-2015.

3.2. Poradnictwo zawodowe

Dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych mających problemy z wejściem na rynek pracy ważnym elementem działań prozatrudnieniowych jest poradnictwo zawodowe. W latach 2011 – 2015 planuje się dalsze doskonalenie form pomocy w zakresie:

- doboru odpowiedniego rodzaju zatrudnienia do wskazań i przeciwwskazań lekarskich,
- nabycia umiejętności poszukiwania pracy na lokalnym rynku pracy,
- kształtowania aktywnych postaw prozatrudnieniowych wśród osób z ustalonym stopniem niepełnosprawności,
- podwyższania posiadanych kwalifikacji w ramach dalszej nauki lub szkoleń,
- zaplanowania właściwej drogi zawodowej z zastosowaniem testów psychologicznych.
- uruchamiania własnej działalności gospodarczej.

3.3. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy

Duże znaczenie dla osób bezrobotnych ma odpowiednie przygotowanie się do poszukiwania pracy. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy ma na celu ułatwić osobie niepełnosprawnej lepsze radzenie sobie w poszukiwaniu oraz podejmowaniu zatrudnienia poprzez:

- uczestnictwo w szkoleniu z zakresu umiejętności aktywnego poszukiwania pracy,
- udział w zajęciach aktywizacyjnych,
- korzystanie z informacji i elektronicznych baz danych.

Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy jest świadczona w ramach Klubu Pracy funkcjonującego w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie. W ramach Klubu Pracy osoby bezrobotne i poszukujące pracy mają możliwość:

- nauczenia się technik aktywnego poszukiwania pracy,
- nabycia umiejętności prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych z pracodawcami,
- poznania swoich atutów,
- zdobycia wiary we własne siły i możliwości,
- uzyskania niezbędnych materiałów informacyjnych i szkoleniowych.

Powyższe usługi będą nadal realizowane w okresie 2011-2015.

3.4. Szkolenie zawodowe

W przypadku osób niepełnosprawnych działania mające na celu zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych są ważnym elementem wspomagającym szansę pozyskania pracy.

W latach 2011-2015 planuje się dalsze doskonalenie zasad doboru kierunków kształcenia do wymogów rynku pracy, poprzez bieżące analizowanie zapotrzebowania pracodawców na pracowników o określonych zawodach i specjalnościach. Osoby bezrobotne i poszukujące pracy nadal będą mogły korzystać z kursów podwyższających dotychczasowe kwalifikacje zawodowe w celu zwiększenia szans na uzyskanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Organizowane będą zarówno szkolenia grupowe, jak i indywidualne – na wniosek osoby bezrobotnej, pod

warunkiem uprawdopodobnienia zatrudnienia. Szkolenia adresowane są w szczególności do osób, które:

- nie posiadają kwalifikacji zawodowych,
- utraciły zdolność do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie,
- muszą uzupełnić lub zmienić kwalifikacje w związku z brakiem propozycji odpowiedniej pracy.

3.5 Przygotowanie zawodowe

W ramach przygotowania zawodowego możliwe jest zdobycie nowych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez praktyczne wykonywanie zadań zawodowych na stanowisku pracy bez nawiązania stosunku pracy. Osoba skierowana do odbycia przygotowania zawodowego wykonuje czynności i zadania na danym stanowisku pracy nabywając dzięki temu nowe kwalifikacje, niezbędne do podjęcia pracy w danym zakładzie pracy lub na lokalnym rynku pracy.

Przygotowanie zawodowe ułatwia więc zdobycie odpowiedniego zatrudnienia zgodnego z zainteresowaniami i predyspozycjami psychofizycznymi osoby niepełnosprawnej. Dlatego też ta forma wsparcia będzie nadal realizowana w okresie 2011-2015.

3.6. Staże

Staże to jedna z form aktywizacji osób bezrobotnych, mająca na celu nabycie przez osoby bezrobotne umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Osoby bezrobotne po odbyciu stażu mają o wiele większe możliwości podjęcia pracy na lokalnym rynku pracy dzięki nabytym umiejętnościom praktycznym. Dlatego też w okresie 2011-2015 planowana jest dalsza realizacja powyższego zadania.

3.7. Oddziaływanie na pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych

Planowane działania podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie w latach 2011-2015 na rzecz aktywizacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych mają na celu zminimalizowanie skutków pozostawania bez pracy. Celowi temu mają służyć zarówno zachęty ekonomiczne skierowane do pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, jak również promocja zatrudnienia osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.

W ramach przyznanych środków finansowych - Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie będzie nadal realizował zadania

związane z promocją zatrudnienia oraz wyrównywaniem szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy, poprzez:

- refundacje kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych odpowiednio do ich potrzeb i możliwości,
- zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego osobie niepełnosprawnej,

Ponadto w ramach posiadanych środków Funduszu Pracy osoby z orzecznym stopniem niepełnosprawności będą mogły korzystać z miejsc pracy tworzonych w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych oraz wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanej osoby bezrobotnej.

3.8. Wspieranie przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych

Wspieranie podejmowania przez osoby niepełnosprawne samodzielnej działalności gospodarczej będzie dodatkowym elementem prowadzonych przez powiat działań na rzecz integracji zawodowej osób niepełnosprawnych w latach 2011-2015.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy mogą korzystać z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni rolniczej. Jest to wymierna pomoc finansowa wspomagająca rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy.

Przedsiębiorczość wspierana będzie również poprzez dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego osobom niepełnosprawnym już prowadzącym działalność gospodarczą.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy planuje w omawianym okresie kierować osoby bezrobotne i poszukujące pracy z orzecznym stopniem niepełnosprawności na formy wsparcia w ramach realizowanych programów ze środków Funduszu Pracy oraz współfinansowanych ze środków funduszy Unii Europejskiej.

3.9. Monitorowanie rynku pracy

W celu poszukiwania nowych form rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, kontynuowane będzie bieżące monitorowanie rynku pracy osób niepełnosprawnych pod kątem zapotrzebowania na pracę, poprzez analizę lokalnego rynku pracy, monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych, w celu posiadania bieżącej wiedzy na temat tendencji rozwoju lokalnego rynku pracy i możliwości pomocy osobom bezrobotnym oraz poszukującym pracy.

Zakres planowanych przez powiat działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych zawiera Załącznik Nr 2 do „Programu ...”

Obszar III – PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

4.1 Gwarantowanie reprezentacji środowiska osób niepełnosprawnych

Wybór kierunków działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych będzie dokonywany w oparciu o opinię środowiska osób niepełnosprawnych. Podstawową płaszczyzną współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi będzie działająca przy Staroście Krośnieńskim Powiatowa Rada ds. Osób Niepełnosprawnych reprezentująca organizacje pozarządowe osób niepełnosprawnych i pracodawców. Wszelkie projekty działań na rzecz osób niepełnosprawnych będą opiniowane przez gremium reprezentujące osoby niepełnosprawne.

4.2. Kształtowanie postaw społecznych wobec niepełnosprawności

Ważnym elementem działań samorządu jest uwrażliwienie środowisk lokalnych na potrzeby osób niepełnosprawnych oraz wskazanie na konieczność podjęcia wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. W omawianym obszarze działania ważną rolę będzie odgrywać współpraca z organizacjami pozarządowymi zrzeszającymi osoby niepełnosprawne oraz pracodawcami zatrudniającymi osoby niepełnosprawne, poprzez :

- kierowanie do osób niepełnosprawnych, poprzez organizacje zrzeszające osoby niepełnosprawne, gminne jednostki samorządowe oraz na bieżąco w lokalnych środkach masowego przekazu, informacji o możliwościach otrzymania przez osoby niepełnosprawne pomocy świadczonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie, samorząd powiatowy oraz o obowiązujących rozwiązaniach prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- bieżące aktualizowanie informacji zamieszczanej na stronie internetowej powiatu o działaniach podejmowanych przez samorząd powiatowy na rzecz osób niepełnosprawnych, - organizowanie spotkań integracyjnych mających na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie przestrzegania praw osób niepełnosprawnych w miejscu pracy, w sytuacji gdy zatrudnienie wynika z realizacji projektu realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowy Urząd Pracy.

Dla osiągnięcia celu będzie kontynuowana współpraca z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie kontroli przestrzegania praw wynikających z kodeksu pracy, w tym bezpieczeństwa

i higieny pracy oraz praw zatrudnionych osób niepełnosprawnych wynikających z ustaw szczególnych.

Szczegółowo zakres planowanych działań powiatu w Obszarze III „Przestrzegania praw osób niepełnosprawnych” obrazuje Załącznik nr 3 do „Programu ...”.

ZAKOŃCZENIE

W „Powiatowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych w latach 2011 – 2015” wyodrębniono obszary działania, które wynikają z analizy skali potrzeb powiatu w zakresie wsparcia niepełnosprawnych mieszkańców powiatu.

W obszarach tych zaplanowano działania samorządu mające na celu wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego, zawodowego. Główne przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez samorząd powiatowy to:

w Obszarze I – Integracja Społeczna Osób Niepełnosprawnych:

- poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych,
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do nauki, pracy, korzystania z dóbr kultury, sportu i rekreacji i turystyki
- likwidacja barier dostępności /architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych i transportowych/,
- rozwój oferty wsparcia rodzin z osobą niepełnosprawną i dostosowanie jej do rzeczywistych potrzeb,
- rozbudowa oferty pomocowej dla osób niepełnosprawnych wymagających opieki stacjonarnej,
- integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.

w Obszarze II - Aktywizacja Zawodowa Osób Niepełnosprawnych;

- umożliwienie zdobycia i utrzymania zatrudnienia,
- podniesienie kwalifikacji zawodowych,
- prowadzenie poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
- promocja nowych form pracy,
- rozszerzenie usług związanych z pośrednictwem pracy dla osób niepełnosprawnych,
- monitorowanie rynku pracy osób niepełnosprawnych.

w Obszarze III – Przestrzeganie Praw Osób Niepełnosprawnych

- ułatwienie dostępu do informacji na temat rodzajów i form pomocy,
- kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności,

- zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości reprezentowania własnego środowiska przy konsultowaniu przedsięwzięć podejmowanych na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Wyznaczone kierunki działań będą podstawą do podejmowania konkretnych przedsięwzięć na rzecz osób niepełnosprawnych, które szczegółowo będą określane w „Harmonogramach działań” na dany rok. Z uwagi na szeroki zakres problemowy obejmujący sferę potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców powiatu działania przyjęte w „Programie ” kierunki działań będą ulegać dalszemu poszerzeniu w miarę bieżącej realizacji. Szczegółowy zakres podejmowanych działań będzie wynikać z bieżącego monitorowania potrzeb osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym. O zakresie przedsięwzięć na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowanych w latach 2011-2015 będzie decydować nie tylko inicjatywa i możliwości finansowe jednostek samorządowych, ale również ustawodawstwo przyjazne osobom niepełnosprawnym pozwalające na wsparcie projektów dodatkowo z innych środków m.in. PFRON.

Załącznik Nr 1

Zakres działania w obszarze integracji społecznej osób niepełnosprawnych

Lp.	Cel działania	Nazwa zadania	źródło finansowania	Koordynator	Partnerzy	Termin realizacji w latach
1.	Poprawa warunków jakości życia niepełnosprawnych mieszkańców powiatu	Dofinansowanie kosztów ponoszonych przez osobę niepełnosprawną, na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	PFRON, osoba niepełnosprawna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje pozarządowe,	2011-2015
		Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	PFRON, osoba niepełnosprawna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje Pozarządowe	2011-2015
		Dofinansowanie zakupu przez osobę niepełnosprawną, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	PFRON, osoba niepełnosprawna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje Pozarządowe, Narodowy Fundusz Zdrowia	2011-2015

Dofinansowanie kosztów zakupu przez osobę niepełnosprawną sprzętu rehabilitacyjnego	PFRON, osoba niepełnosprawna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje Pozarządowe	2011-2015
Rozwój bazy rehabilitacyjnej powiatu poprzez utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz wyposażanie jej w sprzęt rehabilitacyjny	Budżet Powiatu, Budżet Województwa, PFRON, EFS, EFRR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe	Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, PFRON, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe, rodzice/opiekunowie uczniów	2011-2015
Zlecenie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, fundacjom i organizacjom pozarządowym.	PFRON	PCPR, PUP	organizacje pozarządowe	2011-2015

2.	Doskonalenie instytucjonalnego zakresu pomocy społecznej	Dofinansowanie do zakupu samochodów i autobusów do przewozu osób niepełnosprawnych celem możliwości realizacji zadań statutowych przez Domy Pomocy Społecznej	Budżet DPS, PFRON,	PCPR	PFRON	2011 -2015
		Likwidacja barier architektonicznych w zakładach opieki zdrowotnej, ośrodkach edukacji	Budżet Gmin, organizacji pozarządowych, PFRON	PCPR	Urzędy Gmin, organizacje pozarządowe	2011-2015
3.	Stwarzanie warunków do korzystania przez osoby niepełnosprawne z dóbr kultury, sportu i rekreacji	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizatorzy imprez, Organizacje Pozarządowe, jednostki samorządowe	2011-2015

		Dofinansowanie do zakupu samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych na rehabilitację, imprezy kulturalne i integracyjne oraz do ośrodków wsparcia, środowiskowego domu samopomocy i innych instytucji w których przebywają osoby niepełnosprawne	PFRON	PCPR	PFRON, jednostki samorządowe	2011-2015
4.	Likwidacja barier transportowych	Organizowanie przewozu osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie kosztów zakupu lub przystosowania pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych przez samorząd powiatowy i gminny, fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje społeczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych	PFRON, budżet wnioskodawcy	PCPR	Jednostki samorządowe, Organizacje Pozarządowe	2011 -2015

5.	Likwidacja barier architektonicznych i w komunikowaniu się w urzędach, instytucjach świadczących pomoc na rzecz niepełnosprawnych oraz placówkach opieki zdrowotnej, obiektach służących rehabilitacji oraz placówkach opieki zdrowotnej	Udział w projektach na rzecz likwidacji barier architektonicznych realizowanych w ramach programów celowych	Budżet Powiatu, PFRON, budżet wnioskodawcy	Starostwo Powiatowe	PFRON, Urząd Marszałkowski, Jednostki samorządowe	2011-2015
6.	Rozwój oferty wsparcia rodzin z osobą niepełnosprawną i dostosowanie jej do rzeczywistych potrzeb	Zwiększenie liczby miejsc w środowiskowych ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną	Budżet Wojewody	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje Pozarządowe, jednostki samorządowe	2011-2015
		Dofinansowanie kosztów funkcjonowania Warsztatów Terapii Zajęciowej na terenie Powiatu Krośnieńskiego i partycypowanie w kosztach utrzymania uczestników z Powiatu Krośnieńskiego na terenie innych Powiatów	PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	PSOUU Koło w Rymanowie, PSOUU Koło w Haczowie i PSOUU Koło w Krośnie	2011-2015

7.	Likwidacja barier dostępności młodzieży niepełnosprawnej do nauki, sportu, rekreacji	Likwidacja barier w placówkach edukacyjnych- przystosowanie obiektów szkolnych do wymogów wynikających z niepełnosprawności uczniów	Budżet Powiatu PFRON , środki Europejskiego Funduszu Społecznego	Starostwo Powiatowe	Placówki oświatowe powiatu, jednostki samorządowe	2011-2015
8.	Integrowanie młodzieży niepełnosprawnej ze środowiskiem szkolnym, grupami rówieśniczymi	Prowadzenie działań edukacyjnych uczniów oraz rodziców/opiekunów uczniów pełnosprawnych w zakresie rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych i przestrzegania ich praw	Budżet Powiatu	Starostwo Powiatowe	Szkoły Powiatu Krośnieńskiego, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, rodzice/opiekunowie uczniów	2011 -2015

		Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych wspólnie dla uczniów pełnosprawnych i niepełnosprawnych	Budżet Powiatu	PCPR, Starostwo Powiatowe	Szkoły Powiatu Krośnieńskiego, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, rodzice/opiekunowie uczniów	2011 -2015
9.	Pomoc osobom niepełnosprawnym w podnoszeniu kwalifikacji, kompetencji życiowych, udzielanie wsparcia psychologicznego	Realizacja projektu systemowego „Program aktywizacji społecznej w Powiecie Krośnieńskim”	PFRON, środki EFS	PCPR	Instytucje szkolące	2011-2013

Załącznik Nr 2

Zakres działania w obszarze aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Spodziewane efekty	Wykonawca i źródła finansowania	Termin realizacji
1.	Pośrednictwo pracy- pomoc osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia a pracodawcom w uzyskaniu odpowiednich pracowników	<ul style="list-style-type: none">- nawiązywanie kontaktów z pracodawcami- pozyskiwanie ofert pracy, dobór na odpowiednie stanowiska pracy- rozpoznawanie oczekiwań osób niepełnosprawnych w zakresie poszukiwanej pracy- inicjowanie i organizowanie kontaktów osób niepełnosprawnych z pracodawcami- informowanie osób niepełnosprawnych oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy- informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i obowiązkach- dobór i kierowanie na staże osób niepełnosprawnych- kierowanie w ramach prac interwencyjnych osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none">- wzrost pozyskanych ofert pracy- wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych- większa wiedza osób niepełnosprawnych na temat rynku pracy, potrzeb i oczekiwań pracodawców- poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych	PUP Krosno	Na bieżąco w okresie 2011-2015

2.	Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa	<p>Pomoc poradnictwa zawodowego świadczona przede wszystkim poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udzielanie indywidualnych i grupowych porad zawodowych, • wspieranie w podejmowaniu decyzji zawodowych, • realizowanie programów własnych dostosowanych do aktualnych potrzeb osób bezrobotnych i poszukujących pracy. <p>Doradca zawodowy pomoże w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznaniu predyspozycji oraz preferencji zawodowych, - określeniu indywidualnej ścieżki działania w poszukiwaniu pracy, - wyborze najbardziej optymalnego rodzaju pracy, zgodnego z preferencjami i predyspozycjami zawodowymi, - wyborze odpowiedniego kierunku szkolenia, kursu - uzyskaniu informacji o lokalnym rynku pracy, - zmianie zawodu, - podjęciu decyzji o ewentualnym rozpoczęciu działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości osób niepełnosprawnych na temat zachowania się na rynku pracy - pomoc w wyborze kierunku szkolenia, przekwalifikowania 	PUP Krosno	bieżąco w okresie 2011-2015
----	---	--	--	------------	-----------------------------

3.	Umożliwienie bezrobotnym niepełnosprawnym korzystania w szerszym zakresie z instrumentów i programów rynku pracy określonych w ustawie o promocji zatrudnienia, finansowanych z Funduszu Pracy	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie wniosków i organizowanie staży - finansowanie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych - zwrot kosztów dojazdu lub zakwaterowania - udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> - nabywanie praktycznych umiejętności do samodzielnego wykonywania pracy - zwiększenie szans na rynku pracy - umożliwienie awansu zawodowego - wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych - ułatwienie rozpoczęcia działalności na własny rachunek 	PUP Krosno	Na bieżąco w okresie 2011-2015
4.	Udzielanie osobom niepełnosprawnym dotacji z PFRON na rozpoczęcie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie i ocena składanych wniosków o dotacje - prowadzenie negocjacji odnośnie kwoty dotacji, proponowanych zakupów oraz formy zabezpieczenia realizacji zawieranych umów - sporządzanie umów - przekazywanie środków na konta wnioskodawców - prowadzenie kontroli realizacji zawartych umów 	<ul style="list-style-type: none"> - udzielenie określonej liczby dotacji w zależności od wysokości otrzymanych środków PFRON i ilości składanych przez osoby niepełnosprawne wniosków - zmniejszenie liczby niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy - ułatwienie rozpoczęcia działalności na własny rachunek 	PUP Krosno	Na bieżąco w okresie 2011-2015

5.	Udzielanie z PFRON dofinansowania do oprocentowania kredytu bankowego na kontynuowanie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków składanych przez niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą - zawieranie stosownych umów - przekazywanie środków pieniężnych w oparciu o zapisy zawartych umów 	<ul style="list-style-type: none"> - zawarcie określonej liczby umów w zależności od wysokości otrzymanych środków PFRON i ilości składanych wniosków - zmniejszenie kosztów prowadzonej przez osoby niepełnosprawne działalności 	PUP Krosno	Na bieżąco w okresie 2011-2015
6.	Tworzenie nowych miejsc pracy poprzez ich wyposażenie ze środków PFRON	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie i ocenianie wniosków składanych przez pracodawców zamierzających utworzyć stanowiska pracy dla niepełnosprawnych - prowadzenie negocjacji w zakresie wysokości udzielanych dotacji, specyfikacji zakupów oraz form zabezpieczenia zwrotu przekazywanych środków - sporządzanie umów - kierowanie niepełnosprawnych na utworzone miejsca pracy - weryfikacja dokumentów finansowych potwierdzających dokonanie przez pracodawców zakupów maszyn i urządzeń tworzących stanowiska pracy - przekazywanie do Inspekcji Pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - zawarcie określonej liczby umów w zależności od otrzymanego limitu środków PFRON i zgłoszonych wniosków - zmniejszenie liczby niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Krosno 	PUP Krosno	Na bieżąco w okresie 2011-2015

		<p>informacji o utworzonych miejscach pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> - przekazywanie w formie refundacji środków PFRON dla pracodawców z którymi podpisano umowy - kontrola realizacji umów - 			
7.	<p>Skierowanie w 2011 r. do udziału w Projekcie Operacyjnym Kapitał Ludzki „Więcej szans na Ziemi Krośnieńskiej” współfinansowanym z EFS bezrobotnych niepełnosprawnych w proporcji co najmniej takiej jak proporcja osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w rejestrze bezrobotnych PUP w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie wniosków i organizowanie staży - przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków o dotacje - zawieranie stosownych umów - przekazywanie środków pieniężnych na konta wnioskodawców - kontrolowanie realizacji zawartych umów 	<ul style="list-style-type: none"> - udzielenie określonej liczby dotacji w zależności od wysokości otrzymanych środków i ilości składanych przez osoby niepełnosprawne wniosków - zmniejszenie liczby niepełnosprawnych bezrobotnych - ułatwienie rozpoczęcia działalności na własny rachunek 	PUP Krosno	realizacja 2011 roku

8.	Organizacja szkoleń	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzenie planu szkoleń - przyjmowanie wniosków od osób niepełnosprawnych zainteresowanych szkoleniami - kierowanie na szkolenia oraz finansowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych /zgodnie z przyznanymi środkami finansowymi/ 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie szans na rynku pracy - pomoc w podjęciu zatrudnienia - podniesienie kwalifikacji zawodowych zwiększających szansę na uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej 	PUP Krosno	<p>I-II kwartał 2011-2015</p> <p>I-IV kwartał 2011-2015</p>
9.	Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowywanie i realizacja szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy - przygotowanie i realizacja zajęć aktywizacyjnych uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie praw związanych z rynkiem pracy oraz rządzących nim mechanizmów. - odkrycie własnych umiejętności, możliwości i predyspozycji zawodowych. - pozyskanie wiedzy z zakresu metod poszukiwania pracy. - samodzielne sporządzanie dokumentów aplikacyjnych. - poznanie zasad związanych z przygotowaniem się do rozmowy kwalifikacyjnej. - wdrożenie do samodzielnego i efektywnego poszukiwania zatrudnienia. - przełamywanie barier psychologicznych. 	PUP Krosno	Na bieżąco w okresie 2011-2015

Załącznik Nr 3

Zakres działania w obszarze przestrzegania praw osób niepełnosprawnych

Lp.	Cel działania	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Koordynator	Partnerzy	Termin realizacji w latach
1.	Zagwarantowanie reprezentacji środowiska osób niepełnosprawnych	Przedstawianie do zaopiniowania przez organizacje osób niepełnosprawnych oraz działające na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych oraz projektów programów działania na rzecz osób niepełnosprawnych dofinansowanych ze środków krajowych oraz środków Wspólnoty Europejskiej	Budżet Powiatu	PCPR	Powiatowa Społeczna Rada Do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Stowarzyszenia i organizacje osób niepełnosprawnych oraz inne organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych	2011-2015

2.	Ułatwianie dostępu do informacji na temat rodzajów i dostępności pomocy dla osób niepełnosprawnych	Kierowanie do zainteresowanych osób i instytucji poprzez lokalne środki masowego przekazu, organizacje zrzeszające osoby niepełnosprawne oraz gminne jednostki samorządowe informacji o obowiązujących rozwiązaniach prawnych dot. osób niepełnosprawnych oraz o możliwościach otrzymania pomocy świadczonej przez samorząd powiatowy	Budżet Powiatu	PCPR, Starostwo Powiatowe	Zrzeszenia i organizacje osób niepełnosprawnych, organizacje pracodawców, gminne jednostki samorządowe, lokalne środki masowe przekazu	2011 -2015
3.	Nadzorowanie przestrzegania prawa pracy w trakcie realizacji projektów wspierających zatrudnienie osób niepełnosprawnych	Prowadzenie kontroli przestrzegania praw osób niepełnosprawnych w miejscu pracy	Budżet Starostwa, Budżet PIP	Starostwo Powiatowe, PCPR, PUP	Państwowa Inspekcja Pracy	2011-2015